

Avalent>Perekonnaasjad ja pärimine>Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Holland

1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?

Avalduse abielu lahutamiseks võib esitada üks abikaasast (ühepoolne avaldus) või siis võivad selle esitada mõlemad abikaasad (ühine avaldus). Menetlus on samasugune (vt küsimusele nr 11 antud vastus).

Mõlemal juhul peavad pooled kasutama menetluse käigus advokaadi abi. Lahutusavaldusi menetleb hageja või ühe hageja elukohajärgne ringkonnakohus (*rechtbank*). Abielu lahutamise avalduse võib esitada mis tahes ajal pärast abielu sõlmimist. Pooled ei pea olema olnud abielus teatava aja jooksul. Lahutus jõustub siis, kui kohtumäärus kantakse sündide, abielude ja surmade registrisse (*burgerlijke stand*). Lahutuse saab registrisse kanda alles siis, kui määrust ei ole võimalik enam edasi kaevata (määrus muutub lõplikuks (*res judicata*)). Lahutus tuleb registrisse kanda kuue kuu jooksul pärast kohtumääruse lõplikku muutumist. Vastasel juhul kaotab määrus oma õigusjõu ja siis ei saa lahutust enam registrisse kanda. Kui abielu sõlmiti välisriigis ja välisriigi abielutunnistust ei registreeritud Madalmaade registris, tuleb Madalmaade lahutusmäärus kanda Haagi omaavalitsüksuse sündide, abielude ja surmade eriregistrisse.

2 Millistel alustel abielu lahutatakse?

Madalmaade õiguse kohaselt saab abielu lahutada ainult selle alusel, et abielu on pöördumatult lõppenud. Leitakse, et abielu on pöördumatult lõppenud siis, kui abikaasade arvates on teineteisega koos elamine talumatu ja puuduvad väljavaated, et head abielusuhted taastatakse. Kui avalduse esitab vaid üks abikaasast, peab hageja väitma, et abielu on pöördumatult lõppenud, ning kui tema abikaasa seda eitab, peab hageja esitama tõendid. Selle, kas abielu on pöördumatult lõppenud, teeb kindlaks kohus. Ühise avalduse puhul tuginetakse lahutusmääruse tegemisel sellele, et mõlema abikaasa arvates on abielu pöördumatult lõppenud.

3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses**3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)**

Lahutus võib mõjutada endise abikaasa perekonnanime kasutamise õigust. Kui lahutus on jõustunud, võib lahutatud isik uuesti abielluda või sõlmida registreeritud kooselu.

3.2 vara jagamisega abikaasade vahel**Seadusest tulenev režiim (varaühisus)**

Madalmaades kohaldatakse abielu jooksul sissetuleku ja varaga seotud küsimustes üsna ebataavalist režiimi. Tavapärane seadusest tulenev korraldus näeb ette varaühisuse (*alghele gemeenschap van goederen*). Põhimõtteliselt loetakse ükskõik kumma abikaasa poolt enne abielu või selle jooksul omandatud vara ühisvara hulka. Kahe abikaasa varad liidetakse. Põhimõtteliselt saavad ka kõikidest enne abielu või selle jooksul tekkinud võlgadest ühised kohustused olenemata sellest, kumb abikaasast võla tekitas. Võlausaldaja võib võla sisse nõuda abikaasade ühisvarast. Lahutuse korral varaühisus lõpeb, s.t see lõpeb siis, kui lahutusmäärus kantakse sündide, abielude ja surmade registrisse. Abikaasade varad ei ole enam liidetud ja ühisvara tuleb jagada. Tuleb kindlaks teha, millisele osale ühisvarast on kummalgi abikaasal õigus. Üldjuhul on mõlemal abikaasal õigus poolele ühisvarast. Abikaasad võivad otsustada sellest reeglist kõrvale kalduda ja leppida lahutuskokkuleppes (*echtscheidingsconvenant*) või vara jagamise (*verdeling*) ajal kokku teistsuguses korralduses.

Enne abiellumist ja abielu ajal sõlmitavad abieluvaralepingud

Abikaasad võivad otsustada muu vararežiimi kasuks peale tavapärase seadusest tuleneva režiimi, kui nad sõlmivad abieluvaralepingu enne abiellumist või (harvemal juhul) abielu ajal. Selliste lepingutega nähakse ette ka vara jagamise kord lahutuse korral.

3.3 abikaasade alaealiste lastega**Hooldusõigus**

Pärast lahutust jääb mõlemale vanemale laste ühine hooldusõigus, nagu see oli neil abielu jooksul. Kohtult võidakse vaid erandjuhul paluda hooldusõiguse andmist ühele vanemale. Avalduse ainuhooldusõiguse saamiseks võib esitada üks vanem või siis võivad seda teha mõlemad vanemad. Hooldusõigusest ilma jäänud vanemal on õigus last külastada. Kumbki vanem võib või siis võivad mõlemad vanemad paluda kohtul määrata kindlaks suhtlusõigust käsitlevad eeskirjad.

Lapsele makstav elatis

Kui vanematel on pärast lahutust ühine hooldusõigus, siis peaksid nad jõudma kokkuleppele selles, kuidas nad jagavad oma laste kasvatamisega seotud rahalist koormust. Nad võivad paluda kohtul ka oma kokkuleppe kinnitada. Kui nad ei suuda kokkuleppele jõuda, võib kohus määrata kindlaks summa, mida tuleb maksta elatisena. Kui ühele vanemale antakse ainuhooldusõigus, võib ta paluda, et kohus määraks kindlaks, kui palju peab teine vanem panustama laste igapäevaste elamiskulude katmisse. Üldjuhul eeldatakse, et vanemad suudavad maksmise korras ise kokku leppida. Täiendavat teavet selle küsimuse kohta on võimalik leida elatismaksete kogumise riikliku ameti (*Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen*) veebisaidilt (<http://www.lbio.nl/>).

3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?

Pärast abielu lahutamist säilib abikaasade kohustus teineteist ülal pidada. Kui endise abikaasa sissetulek ei ole piisav tema elamiskulude katmiseks ning temalt ei saa mõistlikult eeldada vajamineva sissetuleku teenimist, võib ta paluda, et kohus mõistaks tema endiselt abikaasalt tema elamiskulude katteks välja elatise. Kohus võib elatise ette näha lahutusmääruses või siis hilisemas määruses. Elatismaksete summa arutamisel võtab kohus arvesse elatist saama hakkava abikaasa vajadusi ja teise abikaasa võimalusi. Samuti võidakse arvesse võtta mitterahalisi tegureid, näiteks abielu kestust või seda, kui kaua abikaasad koos elasid. Kui kohus ei määra kindlaks, kui kaua tuleb elatist maksta, lõpeb elatise maksmise kohustus pärast 12 aasta möödumist. Juhul kui elatist taotleb abikaasa kogeb eriti suuri rahalisi raskusi, võib ta paluda kohtul seda perioodi pikendada. Põhimõtteliselt leitakse, et kui abielu kestis lühikest aega (alla viie aasta) ja abielust ei sündinud lapsi, ei peaks elatise maksmise periood olema pikem abielu enda kestusest. Kui abikaasad või endised abikaasad on jõudnud elatismaksete küsimuses kokkuleppele, võivad nad lasta selle kokkuleppe vormistada lahutuskokkuleppes.

4 Mida tähendab õigusmõiste „lahuselu” igapäevaelus?

Lahuselu (*scheiding van tafel en bed*) on seaduslik viis, kuidas abikaasad saavad lõpetada oma kooselu, lõpetamata samas oma abielu. Lahuselu on nende abikaasade huvides, kes soovivad lahku kolida ja on nõus selle sammuga kaasnevate õiguslike tagajärgedega, kuid kes soovivad siiski jääda abiellu näiteks usulistel või rahalistel põhjustel. Lahuselu jätab võimaluse leppimiseks, kuid samas võib see olla ka vaheetapiks enne abielu lahutamist. Lahuselu jõustub siis, kui kohtumäärus kantakse abieluvara registrisse. Nagu ka lahutuse puhul, tuleb seda teha kuue kuu jooksul.

5 Millised on lahuselu eeltingimused?

Lahuselu ainus põhjus saab olla asjaolu, et abielu on pöördumatult lõppenud.

6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?

Lahuselu tagajärjed varaühisusele, laste hooldusõigusele (suhtlusõigusele), elatismaksetele ja pensionidele on samasugune nagu lahutuse puhul. Abielu kestab edasi. Seaduses on sätestatud, et lahuselu puhul ei päri abikaasad teineteise vara teise isiku surma korral. Kui pärast lahuselu alustamist otsustavad abikaasad, et nad soovivad lõplikult lahku minna, võivad nad taotleda lahutust. Lahuselu kasuks osutanud abikaasad võivad elada uue partneriga ja ehitada üles uue elu, kuid nad ei saa uuesti abielluda ega sõlmida registreeritud kooselu.

Kui pärast lahuselu alustamist esitab abielu lahutamise avalduse üks abikaasadest, kehtivad teatavad piirangud. Ühepoolsete avalduste puhul kehtib kolmeaastane ooteaeg. Teatavatel juhtudel võib kohus seda perioodi vähendada ühe aastani. Kolmeaastast perioodi hakatakse arvestama lahuselu registrisse kandmise kuupäevast. Ooteaega ei kohaldata, kui pärast lahuselu alustamist esitavad abikaasad ühise avalduse abielu lahutamiseks. Lahutus jõustub hetkest, mil määrus kantakse sündide, abielude ja surmade registrisse.

7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine“ igapäevaelus?

Abielu on võimalik kehtetuks tunnistada ainult kohtu otsuse alusel. Kehtetuks tunnistamise menetluse algatamiseks tuleb esitada hagiavaldus. Seega ei ole poolte sõlmitud abielu kunagi automaatselt kehtetu: abielu kehtib seni, kuni see tunnistatakse kehtetuks. Seaduses on sätestatud kehtetuks tunnistamise alused ja isikud, kes võivad esitada hagiavalduse.

8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?

Seaduses on sätestatud järgmised abielu kehtetuks tunnistamise alused. Abielu on võimalik kehtetuks tunnistada, kui pooled abiellusid olenemata järgmiste asjaolude esinemisest:

abiellumist takistavad asjaolud (abiellumisea nõude mittejärgimine, alaealise abiellumiseks vajaliku nõusoleku puudumine, topeltabielu, keelatud sugulusaste);

kohaldati sundi või tegemist oli veaga;

tegemist oli näiliku abieluga;

üks abikaasa pödes vaimuhaigust;

perekonnaseisuametnikul puudus pädevus; või

puudusid tunnistajad.

9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?

Abielu kehtetuks tunnistamisel on tagasiulatav mõju ja seda kohaldatakse abielu sõlmimise hetkest. *See tähendab, et pärast seda, kui kohus on tunnistanud abielu kehtetuks, käsitatakse abielu nii, nagu seda ei oleks kunagi sõlmitudki.* Erandiks on teatavad olukorrad, mille puhul on abielu kehtetuks tunnistamisel samasugune mõju nagu lahutusel. Näiteks kehtetuks tunnistatud abielust sündinud lastel säilib sugulus mõlema vanemaga. Teine erand on seotud putatiivse abieluga, s.t olukorraga, kus üks abikaasa ei olnud teadlik abielu puudustest. Palun tutvuge ka abielu kehtetuks tunnistamise alustega, mis on esitatud küsimusele nr 8 antud vastuses. Heas usus toimunud abikaasa võib näiteks nõuda, et teine abikaasa maksaks talle elatist.

10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?

Lepituse kasutamine on Madalmaades lahutusajade puhul tavapärane. Lepitaja ja vajaduse korral abikaasade advokaatide abil võivad abikaasad püüda jõuda kokkuleppele seoses abielu lahutamise ja sellega kaasnevate tagajärgedega. Need korraldused vormistatakse kirjaliku lahutuskokkuleppena (*echtscheidingsconvenant*). Kokkulepe võib hõlmata selliseid küsimusi nagu vara jagamine, mis tahes kohustus maksta abikaasale elatist ja laste eest hoolitsemine. Kohus võib lepitusmenetluse käigus koostatud kokkuleppe lisada oma määrusesse.

Madalmaades tegutseb perekonnaõiguse advokaatide ja lahutusküsimustes lepitajate liit (*Vereniging van Familierechtadvocaten en Scheidingsbemiddelaars*), mille liikmed on spetsialiseerunud sellistele valdkondadele nagu näiteks lahutus ja elatismaksed. Nad on spetsialiseerunud ka lepitamisele lahutuse käigus ja kõigile sellega kaasnevatele aspektidele. Lisateabe saamiseks tutvuge palun järgmise veebisaidiga: <http://www.vas-scheidingsbemiddeling.nl/>.

11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?

Hagiavaldus

Lahutusmenetluse algatamiseks tuleb alati esitada kohtule hagiavaldus (*verzoekschrift*), milles tuleb ära märkida abikaasade perekonnanimi, eesnimed ja alaline elukoht või asukoht. Kui lahutus mõjutab alaealisi, tuleb esitada ka nende laste kohta need samad andmed. Hageja võib taotleda ka täiendavate korralduste tegemist (*nevenvoorzieningen*). See avaldus on seotud abielu lahutamise avaldusega. Kohus võib näha ette täiendavad korraldused muu hulgas seoses järgmiste küsimustega:

alaealiste laste hooldus- ja suhtlusõigus;

lapse või abikaasa ülalpidamine;

abieluvara jagamine või enne abielu või selle ajal sõlmitud abieluvaralepingus kokku lepitud vararežiimi kohaldamine;

abikaasade ühise eluaseme kasutamine; ning

pensionide võrdsustamine.

Hageja advokaat (*advocaat*) peab esitama hagiavalduse ringkonnakohtule (*rechtbank*). Kui hageja elab Madalmaades, võib avalduse esitada hageja elukohajärgsele ringkonnakohtule. Kui hageja ei ela Madalmaades, kuid tema abikaasa elab seal, tuleb avaldus saata selle abikaasa elukohajärgsele ringkonnakohtule. Kui mõlemad abikaasad elavad väljaspool Madalmaid, tuleb avaldus esitada Haagi ringkonnakohtule.

Esitada tuleb järgmised dokumendid:

mõlema abikaasa kohta originaalväljavõtted rahvastikuregistrist (väljastatud viimase kolme kuu jooksul), millel on näidatud välisriigi kodanike puhul kodakondsus, perekonnaseis ja Madalmaadesse sisenemise kuupäev; kui üks abikaasadest on Madalmaade kodanik ja teine ei ole, tuleb täpsustada Madalmaadesse elama asumise kuupäev;

mis tahes alaealiste laste kohta originaalväljavõtted sündide registrist (väljastatud viimase kolme kuu jooksul);

originaalväljavõtte abielude registrist (see on võimalik saada abiellumise koha järgesest linnavalitsusest ning see peab olema väljastatud viimase kolme kuu jooksul); välisriigis sõlmitud abielude puhul piisab abielutunnistuse originaalist või vanemast registriväljavõttest; ning

laste eest hoolitsemist käsitlev kokkulepe, kui lahutus mõjutab alaealisi lapsi; selle kokkuleppega nähakse ette vanemate vahel seoses nende lastega kokku lepitud korraldused ning sellega võidakse ette näha igapäevane hoolitsemine laste eest, nende koolitamine, osalemine sportlikes tegevustes, tervishoid, korraldused erilisteks päevadeks, näiteks puhkuse ajaks ja riiklikeks pühadeks ning rahalised ja praktilised korraldused (laste sõidutamine kuhugi).

12 Kas menetluskulde katteks on võimalik saada menetlusabi?

Kui menetlusosaline ei suuda tasuda advokaadi või lepitaja kulusid täies ulatuses või osaliselt, võib tal teatavatel tingimustel olla õigus saada õigusabi.

Õigusabinõukogu (*Raad voor de rechtsbijstand*) annab õigusabi ainult nõukogus registreeritud vahendajate kaudu. Õigusabi saamise tingimuste kohta leiata lisateavet järgmiselt veebisaidilt: <http://www.rvr.org/>.

Õigusabi on õigus saada ka piiriüleste juhtumite korral, kui hageja elab väljaspool Madalmaid, kuid siiski ELis. See on reguleeritud Euroopa direktiiviga, mis käsitleb õigusabi andmist piiriüleste vaidluste korral (EÜT L 26, 31.1.2003). Õigusabitaotluse võib esitada Haagis asuvalle õigusabinõukogule, kasutades direktiivi alusel kehtestatud tüüpvormi, mis on identne kõigis liikmesriikides. Vajaduse korral võib õigusabinõukogu aidata taotlejatel valida advokaati. Lisateabe saamiseks tutvuge palun järgmise veebisaidiga: <http://www.rvr.org/>.

Teatavatel juhtudel, kui on olemas välisleping, võib väljaspool ELi elav menetlusosaline saada õigusabi Madalmaades. Selles küsimuses on asjakohased järgmised välislepingud: Haagi konventsioon tsiviilprotsessi kohta (1954), õigusabi taotluste edastamise Euroopa kokkulepe (1977) ja rahvusvahelise kohtumenetluse lihtsustamise Haagi konventsioon (1980). Need välislepingud sisaldavad sätet, millega nähakse üldjoontes ette see, et osalisriikide kodanikel on õigus saada õigusabi kõigis teistes osalisriikides samadel tingimustel nende riikide kodanikega. Kui selline olukord tekib Madalmaades, tuleb menetlusosalise alalise elukoha järgselt pädevalt asutuselt küsida tõend vahendite ebapiisavuse kohta (*verklaring van onvermogen*). See asutus edastab õigusabitaotluse ja vahendite ebapiisavuse tõendi selle riigi pädevale asutusele, kus õigusabi tuleks anda. Viimati nimetatud asutus hindab seejärel, kas menetlusosalisel on õigus saada õigusabi.

13 Kas abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?

Jah, apellatsioon on võimalik esitada apellatsioonikohta (*gerechtshof*) kantseleile kolme kuu jooksul alates lahutusmääruse tegemise kuupäevast. Apellatsioonikohta otsuse peale on tavaliselt võimalik esitada õigusküsimustega seotud apellatsioon ülemkohtule (*Hoge Raad der Nederlanden*). Ka nende menetluste puhul peavad menetlusosalised kasutama õigusesindaja abi.

14 Milline on abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?

1. märtsil 2005. aastal jõustus ELi liikmesriikides uus Brüsseli II määrus (edaspidi „Brüsseli IIa määrus“). Tegemist on nõukogu 27. novembri 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000. Brüsseli IIa määrust kohaldatakse lahutuse, lahusele ja abielu kehtetuks tunnistamise suhtes. Määruse kohaselt tunnistatakse teises liikmesriigis (välja arvatud Taanis) väljastatud lahutusmääruseid Madalmaades ühegi erimenetluse järgimist nõudmata (artikli 21 lõige 1). Samuti ei ole nõuta ühegi erimenetluse järgimist perekonnaseisuregistri ajakohastamise puhul, näiteks kui abielutunnistusele tuleb lisada ääremärkus lahutuse kohta.

Mis tahes huvitatud isik võib algatada kohtumenetluse eesmärgiga lasta teha kindlaks, kas teise liikmesriigi lahutusmäärust tunnistatakse või mitte. Brüsseli IIa määruses on sätestatud mitmed lahutuse tunnustamisest keeldumise alused. Näiteks ei tohi lahutuse tunnustamine olla vastuolus riigi avaliku korraga. Lisaks võetakse arvesse seda, kas kostjat (isikut, kes ei esitanud lahutusavaldust) teavitati menetlusest nõuetekohaselt. Kohtuotsust ennast ei saa siiski läbi vaadata. Brüsseli IIa määruse kohaselt peab algse kohtuotsuse teinud liikmesriigi kohus andma mis tahes huvitatud isiku nõudmisel välja tõendi asjaomase kohtuotsuse kohta (kasutades selleks tüüpvormi). Nimetatud tõend sisaldab teavet algse kohtuotsuse teinud riigi ja menetlusosaliste kohta, selle kohta, kas otsus tehti tagaselja, ning kohtuotsuse liiki – kas otsus käsitles näiteks lahutust või lahusele –, kohtuotsuse kuupäeva ning otsuse teinud kohtu nime.

15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Kui huvitatud isik soovib vaidlustada välisriigis tehtud lahutusmääruse tunnustamise Madalmaades, võib ta esitada avalduse otsuse mittetunnustamiseks oma elukohajärgse kohtu esialgse õiguskaitse taotlusi lahendavale kohtunikule (*voorzieningenrechter*).

16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

1. jaanuaril 2012. aastal jõustus Madalmaade tsiviilseadustiku (*Burgerlijk Wetboek*) 10. raamat. See sisaldab kollisiooninorme, mille alusel määratakse kindlaks kohaldatav õigus.

Peamine reegel on, et kohtud kohaldavad lahutuse puhul alati Madalmaade õigust olenemata abikaasade kodakondsusest ja alalisest elukohast. Kui näiteks lahutusavalduse esitavad Madalmaades abikaasad, kes mõlemad on Madalmaades elavad Belgia kodanikud, kohaldatakse lahutuse puhul automaatselt Madalmaade õigust. Seda õigust ei kohaldata ainult juhul, kui abikaasad valivad, millist õigust lahutuse suhtes tuleks kohaldada. Abikaasad võivad konkreetselt valida Madalmaade õiguse asemel nende suhtes kehtiva ühise õiguse, mida kohaldatakse lahutusmenetluse puhul. Seega võib Belgia kodanikest paar otsustada, et lahutuse korral tuleb kohaldada Belgia õigust.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

**Your
Europe**

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 17/12/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.